

Wyrok z dnia 21 maja 2009 r.

II UK 372/08

Zawarte w art. 51 ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o restrukturyzacji górnictwa węgla kamiennego w latach 2003-2006 (Dz.U. Nr 210, poz. 2037 ze zm.) określenie „okres pracy górniczej wykonywanej pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu pracy” dotyczy nie tylko miesięcy, w których występowały 22 dni robocze, lecz także miesięcy, w których pracownik przepracował wszystkie dni robocze, nawet gdy ich liczba była mniejsza niż 22.

Przewodniczący SSN Zbigniew Hajn (sprawozdawca), Sędziowie SN: Jolanta Strusińska-Żukowska, Małgorzata Wrębiakowska-Marzec.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 21 maja 2009 r. sprawy z wniosku Stanisława B. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w W. o rentę z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy i emeryturę górniczą, na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 26 marca 2008 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego Sądowi Apelacyjnemu we Wrocławiu.

U z a s a d n i e

Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Świdnicy wyrokiem z 1 sierpnia 2007 r. zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w W. z 30 sierpnia 2006 r. i przyznał odwołującemu się Stanisławowi B. prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy z ogólnego stanu zdrowia od 1 maja 2006 r. do 30 kwietnia 2009 r., oddalił odwołanie w zakresie dalszego prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy oraz oddalił odwołanie od decyzji z 27 września 2006 r. w przedmiocie odmowy prawa do emerytury górniczej.

Sąd ustalił, że Stanisław B. (urodzony 10 lipca 1956 r.) uległ 6 sierpnia 1985 r. wypadkowi przy pracy doznając skręcenia części szyjnej kręgosłupa i z tego tytułu pobierał rentę od kwietnia 1996 r. do 30 kwietnia 2006 r. Biegli sądowi chirurg - ortopeda, neurolog i neurochirurg orzekli, że następstwa wypadku przy pracy nie powodują niezdolności do pracy. Równocześnie biegły sądowy neurochirurg orzekł, że odwołujący się jest częściowo niezdolny do pracy od 1 maja 2006 r. na okres 36 miesięcy z przyczyn niezwiązanych z wypadkiem przy pracy. Sąd Okręgowy uznał powyższe opinie za miarodajne. Sąd ustalił również, że odwołujący się był zatrudniony od 1 czerwca 1974 r. do 5 kwietnia 1996 r. w W. Kopalniach Węgla Kamiennego na stanowiskach: stażysty (od 1 czerwca do 10 lipca 1974 r.), młodszego górnika pod ziemią (od 11 do 31 lipca 1974 r.), samodzielnego referenta do spraw szkolenia na powierzchni (od 1 grudnia 1977 r. do 30 września 1978 r.), górnika pod ziemią (od 1 października 1981 r. do 31 marca 1982 r.), inspektora do spraw szkolenia pod ziemią (od 1 kwietnia 1982 r. do 31 grudnia 1985 r.), kierownika działu szkolenia zawodowego i adaptacji pod ziemią (od 1 stycznia 1986 r. do 31 sierpnia 1990 r.), nadsztygara do spraw szkolenia zawodowego pod ziemią (od 1 września 1990 r. do 31 lipca 1992 r.), kierownika działu bhp pod ziemią (od 1 sierpnia 1992 r. do 31 grudnia 1993 r.) i głównego inżyniera do spraw zaopatrzenia i gospodarki materiałowej pod ziemią (od 1 stycznia 1994 r. do 5 kwietnia 1996 r.). Z tego okresu uznano 3 lata i 6 miesięcy jako pracę pod ziemią wykonywaną stale i w pełnym wymiarze godzin. Ponadto odwołujący się przez okres 10 lat i 25 dni pobierał rentę z tytułu wypadku przy pracy (od 6 kwietnia 1996 r. do 30 kwietnia 2006 r.). Razem okres zaliczany do emerytury górniczej wynosi 13 lat, 6 miesięcy i 25 dni i w ocenie Sądu nie ma podstaw do zaliczenia dalszych okresów zatrudnienia jako pracy górniczej wykonywanej stale pod ziemią.

Odwołując się do art. 51 ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o restrukturyzacji górnictwa węgla kamiennego w latach 2003 - 2006 (Dz.U. Nr 210 poz. 2037 ze zm., powoływanej dalej jako: „ustawa o restrukturyzacji górnictwa”), Sąd wskazał, że były pracownik zlikwidowanej kopalni D. Zagłębia Węgla Kamiennego nabywa prawo do normowanej w nim emerytury górniczej, między innymi, pod warunkiem wykazania okresu pracy górniczej wykonywanej pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu pracy oraz pobierania renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem lub chorobą zawodową łącznie przez okres co najmniej 20 lat, w tym 10 lat pracy górniczej wykonywanej pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu pracy lub

udowodnienia okresu pracy górniczej wykonywanej pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przez co najmniej 20 lat oraz pobierania renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową.

Sąd stwierdził, że pojęcie pracy górniczej zostało ustalone w art. 36 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, z tym że ustawa o restrukturyzacji górnictwa dla nabycia uprawnień do emerytury wymaga wykonywania takiej pracy przez wymienione w niej okresy stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Oznacza to, że w celu zaliczenia odwołującemu się wykonywania pracy górniczej pod ziemią w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowiskach dozoru ruchu, powinien on wykazać ilość zjazdów pod ziemię w każdym miesiącu w wymiarze 22 dni. Jak wynika z zaświadczenia o ilości zjazdów, warunkiem tym odpowiadają tylko maj i sierpień 1983 r. oraz marzec 1987 r. Natomiast nie ma oparcia w przepisach, zdaniem Sądu Okręgowego, metoda obliczenia rozważanego okresu przyjęta przez odwołującego się, który zsumował wszystkie zjazdy pod ziemię z całego okresu od 1981 r. do 1994 r. i podzielił tak uzyskaną liczbę przez 22.

Mając powyższe na uwadze Sąd pierwszej instancji uznał, że odwołujący się nie spełnia warunków do nabycia emerytury na podstawie ustawy o restrukturyzacji górnictwa i nie ma również uprawnień do emerytury z art. 34 lub 49 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych z uwagi na niespełnienie warunku osiągnięcia wieku emerytalnego bądź wymaganych okresów pracy górniczej.

Sąd Apelacyjny, po rozpoznaniu apelacji Stanisława B., podzielił w pełni ustalenia faktyczne i oceny prawne Sądu Okręgowego, uznając, że skoro jest on zdolny do pracy i nie spełnia warunków uzyskania emerytury górniczej normowanej w art. 51 ustawy o restrukturyzacji górnictwa, to emerytura ta mu nie przysługuje. W związku z tym - wyrokiem zaskarżonym rozpoznawaną skargą kasacyjną - Sąd apelację odwołującego się oddalił.

W skardze kasacyjnej odwołujący się zarzucił Sądowi Apelacyjnemu naruszenie prawa materialnego - art. 51 ust. 1 ustawy o restrukturyzacji górnictwa - przez jego błędną wykładnię, polegające na ustaleniu, że wyłącznie 22 zjazdy pod ziemię w każdym miesiącu pracy uprawniają w przypadku pracownika zatrudnionego na stanowisku dozoru ruchu oraz w charakterze członka drużyny ratowniczej do przyjęcia, że praca taka wykonywana jest stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Skarżący wniósł o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego oraz poprzedzającego go wyroku

Sądu Okręgowego w Świdnicy i ustalenie, że przysługuje mu prawo do emerytury górniczej. W uzasadnieniu skargi wskazano między innymi, że wykładnia art. 51 ust. 1 ustawy o restrukturyzacji górnictwa przyjęta przez Sąd Okręgowy oraz Sąd Apelacyjny uniemożliwia pracownikowi dozoru ruchu, który przepracował cały miesiąc, w którym liczba dni roboczych była mniejsza od 22, zaliczenia tego miesiąca jako miesiąca wykonywania pracy górniczej pod ziemią w pełnym wymiarze czasu pracy. Ponadto, w przypadku członka drużyny ratowniczej do uprawnień emerytalnych należy zliczyć cały okres zatrudnienia w charakterze ratownika, a nie tylko te dni, w których ratownik wykonywał tzw. zjazd pod ziemię.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 51 ust. 1 ustawy o restrukturyzacji górnictwa, były pracownik zlikwidowanej kopalni D. Zagłębia Węgla Kamiennego, którego prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem przy pracy górniczej lub chorobą zawodową powstałą w związku z wykonywaniem pracy górniczej ustało z powodu ustąpienia niezdolności do pracy i który nie spełnia warunków do górniczej emerytury w myśl przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, nabywa prawo do emerytury górniczej, jeżeli: 1) udowodnił okres pracy górniczej wykonywanej pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu pracy oraz pobierał rentę z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem lub chorobą zawodową łącznie przez co najmniej 20 lat, w tym posiadał 10 lat pracy górniczej wykonywanej pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, albo 2) udowodnił okres pracy górniczej wykonywanej pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wynoszący co najmniej 20 lat oraz pobierał rentę z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem lub chorobą zawodową.

Trafnie skarżący zarzuca błędną wykładnię powołanego wyżej unormowania, zgodnie z którym pracownik musi udowodnić wymagany okres pracy górniczej wykonywanej pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Istotą sporu jest rozumienie określenia „w pełnym wymiarze”. Zdaniem Sądu Apelacyjnego oznacza ono tylko takie miesiące, w których pracownik wykonał 22 zjazdy pod ziemię. Sąd nie wyjaśnił, na jakiej podstawie faktycznej lub prawnej przyjął taki wniosek. W szczególności Sąd nie odwołał się do § 31 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty

tych świadczeń (Dz.U. Nr 10, poz. 49), który stanowi, że „przy obliczaniu okresów zatrudnienia dodaje się poszczególne okresy zatrudnienia obejmujące lata, miesiące i dni. Okresy niepełnych miesięcy zatrudnienia oblicza się w dniach. Sumę dni zamienia się na miesiące, przyjmując za miesiąc 30 dni kalendarzowych; sumę miesięcy zamienia się na lata, przyjmując pełne 12 miesięcy za jeden rok. Jeżeli w zaświadczeniu stwierdzającym okresy zatrudnienia podane są dniówki robocze, a nie okresy zatrudnienia, sumę dni zamienia się na miesiące, przyjmując za miesiąc 22 dni robocze, a za okresy przed dniem 1 stycznia 1981 r. - 25 dni roboczych”.

Przedstawione wyżej rozumowanie Sądu Apelacyjnego należy, mając na uwadze brzmienie przepisów art. 51 ust. 1 ustawy o restrukturyzacji górnictwa, uznać za nieprzekonujące. Już literalna wykładnia tych przepisów wskazuje, że określenie „okres pracy górniczej wykonywanej pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu pracy” dotyczy nie tylko miesięcy, w których występowały 22 dni robocze, lecz także miesięcy, w których pracownik przepracował wszystkie dni robocze, nawet gdy ich liczba była mniejsza niż 22 (zob. też wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 3 listopada 1994 r., III AUr 331/94, OSA 1995 nr 5, poz. 42).

Powyższe uwagi nie dotyczą członków drużyn ratowniczych, bowiem, w świetle ustaleń faktycznych przyjętych w podstawie zaskarżonego wyroku, skarżący takiej pracy nie wykonywał. Odmienne twierdzenie zawarte w skardze kasacyjnej, wobec niepodniesienia przez skarżącego zarzutów naruszenia przepisów postępowania, nie upoważnia Sądu Najwyższego do wyrażania ocen prawnych w tym zakresie.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c., a o kosztach postępowania kasacyjnego - na podstawie art. 108 § 2 k.p.c. w związku z 398²¹ k.p.c.

=====